

SZÉKESFEJÉRVÁR

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer szerdán és szombaton.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	8 frt. — kr.
Fél évre	4 frt. — kr.
Negyed évre	2 frt. — kr.

Bérmegtelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény

a bélyegdíjon felül, minden négy hasábos petítor: Megrendelőinktől 4 — nem megrendelőinktől 6 kréért igrtattatik be.

Lapunk számára hirdetéseket felvesznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Mórca.

Bécsben: Oppelik L. és Mosse Rudolf, Hrdlicka Vince.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Vörösmarty-tér 6-ik sz.) címzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után négy hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

A párviadal.

(Folytatás.)

Az ordaliali párviadal.

Az ordaliali párviadal fő jelleme az volt, hogy a küzdő felek bíró előtt szólították fel egymást a viadalra, vagy bíró ítélte a feleket a kard istenitéletére. Szintgy a bíró vagy törvényszék előtt ment végbe a viadal is, mely a szerint hozta az ítéletet és tette a végrehajtást, a mely eredményel vívtak a küzdőfelek egymással. Mikor kezdődött az ilyen párviadal? azt kinyomozni egészen teljes lehetetlen; bihető, hogy ép oly régi annak forrása, mint maga az ordalia. Némelyek által azon kettős viadalk példái, minők voltak az ó-korban a zsidóknál Dávid és Góliát, a görögöknél Hector és Achilles, Paris és Menelaus, az athenei Meianthius és a beotiai Xantus, a rómaiaknál a Horatiusok és Curatiusok stb. viadali, már az ordaliali párviadalk közé számíttatnak; de hogy ezen számítás hibás, csak abból is megtekinthető, hogy míg eme viadalktól csak a szerencse és személyes vitézség után reménytetett a győzelem, addig az ordaliali párviadaltól az isten közbejövetele által váratott egyenesen az igazságtétel. A jelzett ó-kori párviadalk tehát inkább oly természetűek valának, melyek néha egyes egyén személyes vitézségére vagy néha egész seregek összejövetelének védkiméltésére szolgáltak. Ilyen jellemű párviadalk voltak pedig a

középkorban is más nemzeteknél; így p. o. a magyaroknál még a vezérek korában Botozd vezér párviadala az óriás görög-gel; a királyok korában Wasserburg Venczel viadala Kupa vezérrel; Bátor Oposé az óriás csehvel; szent László Ákos kun vezérrel; Cserei Balázsé Dschem török kapitánnyal; Bakics Pálé Ozmán török ezredessel; Török (Bálint fia) Jánosé egy előkelő törökkel stb. Ilyenmü párviadalt vívott Béla herczeg egy pomerán vezérrel, kit miután legyőzött a levante melléknevet nyerte; ily viadalra szólította fel Ottokár IV. Bélát, valamint Tarenti Lajos Nagy Lajos királyunkat stb. (Lásd bővebb életrajzát a fentjelölt magyar hősöknek Budai Ferencz Lexiconában).

Azonban az ordaliali párviadalk ezeknél — mint jelzem — egészen más jelleműek valának. Ezen párviadalknak első nyomait Európában a Scandináv térszigeiten találjuk, hol ezen szokás bár eleinte az ósi mythológiával összevegyült, de az ottani I. Frotho nevű kir. volt mégis az, ki Kr. szül. idejében már egyenesen oly törvényt hozott, mely szerint minden vizsályt párviadal által kellett eldönteni. Hasonnemü párviadalk üzettek Burgundiában is, hol később Gundobald kir. (472—516.) ép az által tette magát nevezetessé, hogy a párviadalkokat a szó teljes értelmében törvénynyé tette s azoknak hatását meg lehetős mérvben körülírta.

Gundobald törvényeit fogadták el azután kisebb-nagyobb változtatással a

többi germán népek is; így a frankok, bajorok, longobardok, alemanok, frizek, normannok, thüringiak; mely népektől átment e szokás Angliába, innen pedig a kivándorlók által eljutott Amerikába is.

Hogy a magyarok melyik nemzettől vették át közvetlenül az ordaliali párviadalkokat? e kérdésre némelyek, kik német krónikákra támaszkodnak, azt felelik, hogy a bajoroktól, és pedig még akkor, midőn Péter kir. idejében (1044-ben) a magyarok saját kérelmére megajándékozta volna őket a Lex Bajuvariorum című néptörvények gyűjteményével. De ezen feltevésnek már a történeti korrend mond ellene, a mennyiben már szent István, midőn a zalavári apátságna viadort ígér, a párviadalt a magyar haza egyik intézményeként érinti. Sokkal valószínűbb azért, ha az ordaliali párviadalk meghonosulását nálunk a frank törvények befolyásának tulajdonítjuk, annyival is inkább, mert minden ember előtt, ki a történetben igazán jártas, tudva levő tény az, hogy szent István korában a frank királyok capitularei európaszerte a legbölcsebb törvények szentélyének tartattak, mely törvényeket a frankok által elnyomott várkunok (avarok) után, hogy szent István nemcsak ismerhette, hanem azoknak capitulareiból törvénykezésnek megállapításánál ki is indulhatott, az több mint valószínű. Mely történelmi tényből kiindulva semmi meglepő nincs abban, hogy az ordaliali párviadalk szokása oly gyorsan terjedt el a magyaroknál, mint a mely nemzetnél a kardtiszelet ősi

vallásának egyik részét képezte (Ipolyi Magyar mythologia 508. l.) és a későbbi századokban is a nemzet harcias jellemével megegyezett. De ép oly természetes az is, hogy e jogintézmény a magyaroknál annyi századokon át fentartá magát, mert 1024. év óta (midőn szent István az említett zalavári apátságot viadorkal ellátja) egész 1635-ig meg vala e szokás a nemzetnél, bár II. Ulászló királyunk után nem igen találunk reá hivatkozást törvénykönyveinkben. (Lásd Pesty Frigyes A perdöntő bajvivások története Magyarországon 171-ik lapját).

Történetforrásainkban következő bűneseteket találunk olyanokul följegyezve, melyek eldöntése párviadalkhoz utasított: Hazaárulás, — ez esetben a viadal életre-halálra történt; felségsértés és pénzhamisítás, a kegyuri jog illetékelen gyakorlata zárdák és templomok fölött; a kegyuri jog elismerésének megtagadása, vagy az annak gyakorlata ellen vetett akadály, jövedelmek bitorlása, jószágfoglalás, gyilkosság és rablás, fegyveres megrohanás, megsebesítés, testi megcsonkítás, marhahajtás, tolvajlás, verekedés, erőszakos letartóztatás, kétes rokonság, szűkeken elkövetett erőszak, halászatra, vámjövdelemre és földbirtokra való tulajdonjog és örökösödési kérdések.

A szorosan vett adósságok ezen nyomozásnál elő nem fordulnak, de a rágalom bűne sem, melyet korunkban gyakran szokás párviadalkal torlani vissza. Csak egy esetet ismerünk a történelemből,

SZÉPIRODALMI CSARNOK.

Katángkórók.

III.

El-el mondjuk egymásnak, hogy
Milyen boldogok vagyunk...
Elfordulunk azután és
Ugy könyekre fakadunk!

Ha váratlan meghalunk majd,
Bölcseken eképz szólnak:
Valakit nagyon szerettek,
Hogy a szívök megszakadt.

IV.

Egyre halkabban ver a szív,
Egyre lassúbb, csöndesebb,
Mint az óra, hogyha benne
Valami nagy baj esett...

Vége aztán nagyot zördül
És megáll az éjfélen...
Ez a bús ég — hajnal másnak,
Nekem immár az is bánat,
A mi másnak — szerelem.

V.

Jobb lett volna sose látnom téged!
Elfeletem volna a meséket
S viharok közt férfivá válva
Beletörödném a lét zajába.

Jobb lenne most futnom a világot,
Hol tudnám, hogy a madár se járt ott,
Körülottem néma, vad kietlen...
Ottan sírnék szabadon: szerettem!

Legjobb lesz majd: lázongó szívemmel
Oda mennem, a hol aztán nem ver.
Fejfa jön a sirhalomra lanttal,
S elmondják, hogy — be nagy bolond
voltam.

Filó Lajos.

A semmiházi.

— Vázlat. —

Irta: Marosi Kálmán.

Ezelőtt néhány nappal az az isteni szépség még megtudta csókolni, hogy oda ígerte csárdásait; most pedig kétségbevonja szavait, meghazudtolja, kineveti és kimondhatatlanul örül a felett, hogy elutadta hinni csevegéseit, hogy játékokat üzött szívével, hogy képes volt meghódítani. —

Hiába, ennek a kedves és szép kis teremtésnek most minden gondolata Barkóczy Guszti. — Ez a Barkóczy Guszti pedig szép fiú, jó gyerek, kitiűnő tánczos, párbajhős és emellett igen sokat tud beszélni hölgyek előtt a leghaszontalanabb dolgokról.

Jól esett Endrének, hogy végre valahára leérték a hegyi-utjára; nem kellett sokáig szótlanok lennie, s örült, hogy Szidike Barkóczy Gusztiról ábrándozásai miatt nem látszott észrevenni levertségét, és hogy nem igen sokat törődik vele.

Az ut alján több rendbeli társas-kocsi várakozott reájuk s miután a fiatal emberek elhelyezték a hölgyeket, jól betakarogtatva azokat a nyár éji hűs szellő ellen, ők maguk is mindannyian iparkodtak helyet foglalni, — kinek a hol jutott. Szerencsés volt, a ki ideálja mellett, vagy azzal szemközt kaphatott helyet; de voltak többen, kiknek csak a hágszó jutott, vagy a kik az éghez közelebb akartak lenni, azok a társas kocsi tetején is igen kitiűnően érezték magukat. Biz' ott többen még az apostolok lovait is igénybe vették. Pedig ez még Pestig nagy ut.

Lehangolt kedélyének jól esett az a

vidám csevegés, a mit a társas-kocsiban ülő kedves hölgyek folytattak velük fiatal emberekkel — vicczelve nem épen irigylendő helyzetüket a társas-kocsi tetején.

Szidike boldog lehetett, mert egy másik kocsiában Barkóczy Gusztival szemközt ült; Guszti pedig beszélt neki igen sok szép dolgokat, a melyekért aztán Szidike meg is jutalmazta bőven... édes és boldogító mosolyokkal.

Nem sokat törődött velük. Nem jó a hűrt pengetni, midőn fájdalmat rezeg, búsan sir.

Miért?

Hogy könyveket fakasszon...?

Ejh! hagyjuk el...

Komolyságát így is észrevette az a kedves jó lélek, a ki nem gőzte eléggé dicserni, hogy minő jó tánczos, a kinek a háta megett állott a nyilt kocsi hágsóján.

Lenke volt, az ő kedves kis...

Nonono...

— Minő szórakozott ön most — szólította meg tiszta csengő hangjával Lenke. A délutáni kedvét a gölya vitte el?... Én azt hittem, hogy ön szándékosan sem tudna komoly lenni...

Főfájással mentette magát; elnézésért könyörgött: de azért elkezdett beszélni s észrevette, hogy Lenke figyelemmel és érdeklődéssel hallgatja szavait.

Nem tudja mit beszélt; de arra még igen élénken tud visszaemlékezni, hogy Lenke a lánchidőnél igen nagy zavarban volt, mivel kedves mamáját — ki egy másik társas-kocsira jutott — nem találta

sehol; az a másik társas-kocsi pedig nem volt sehol, bihetőleg más uton tért haza.

Lenke zavarát némileg eloszlatni látszott azon körülmény, hogy Endre karját ajánlván engedelmet kért a hazakisérésre, mit az a szép kis leány nem is utasított vissza.

Lenkének nem messzire laktak a lánchidőtől, alig pár száz lépésre; ott a hol a régi börze volt.

A papa, egy tekintélyes királyi táblai bíró, már ott várakozott a kedves mamával, ki csakugyan más uton előbb érkezett meg s tudta, hogy Lenkéje is pár percz múlva otthon lesz.

Megköszönték Endrének lovagiasságát s a szives fáradságát; s midőn elbucszott attól a szép alaktól, az az ő kezét melegen szoritotta meg, ő pedig elfeledkezve busz érzelméről, arra a szép kis fehér kézre egy forró csókot lehelt.

— Endre a Dorottya-utca végén vette észre, hogy Lenkének a legyezője nála maradt s esteli 11 óra levén: azt a mai nap már visszaadni nem lehetett.

— Majd holnap — gondolta magában. Igen, majd holnap! —

— Nem sok nyugalma volt.

Szidikének vele éreztetett hideg modora, gunyos, porig lesújtó tekintete mélyen bántotta önértétét.

Nem érdemelt ennyit!...

Kinos érzelmek háborgatták gondolatát, de az érzelmek kárhözváltott senkit.

Az elhidegült magatartás szerelmének csak emlékét idézte fel. Egyebet semmit.

midőn a rágalmazó rágalmazásért párviadalra hivatott. Ez eset volt az, midőn IV. Károly császár 1361-ben Nagy Lajos magyar kir. anyját — a kir. követei előtt — kevéssé szemérmességének monda, és Nagy Lajost azzal vádolta, hogy igen nagy befolyást enged anyjának magára, mely rágalmazást a magyar követei azzal toroltak vissza, hogy a császárt párviadalra kihívták, mely tétét a követeinek Nagy Lajos nemcsak helybenhagyta, sőt maga is nyomban egy gyalázó-levelet írt Károlynak, melyben a többi közt mondja, miszerint nem csodálja a királyhoz nem illő magaviseletét, tudván, hogy ha magát megissza, sem eszének sem nyelvének nem ura többé. (Horváth Mihály Magyarország története II. k. 290—291. l.) Azonban e párviadal nem történt meg, mert már 1364-ben — mint tudjuk — Nagy Lajos, Károly császárral kibékült.

A rágalmazó különben törvényes szokásaink szerint vagyonát vesztette, melynek kétharmada a bírónak, egyharmada a rágalmazottnak jutott, azon kívül pedig a rágalmazó homlokára tűzes bélyeg süttetett, vagy kegyelemből fél fejéről a haj lenyíratott; mely büntetési módját a rágalmazónak IV. Béla király és Hédervári nádor is az ország helybenhagyott szokásának (approbata regni consuetudo) nevezik. (Lásd Pesty Frigyes ir. műve 162. l.)

Borostyán Sándor.

(Folytatása következik.)

KIÁLLÍTÁSI ROVAT.

Meghívás.

Az 1879-ik évi székesfejérvári országos kiállítási végrehajtó bizottság f. évi szeptember hó 1-ső napján d. u. 3 órakor saját irodahelyiségében (fejérmegyei takarékpénztár épülete földszint) ülést tart, melyre a t. bizottsági tagok ezennel tisztelettel meghívattak. Tárgy: 1) Jelentés a budapesti országos iparegylet küldöttségével Budapesten tartott értekezletről. 2) Ujabbán történt beadványok. 3) Folyó ügyek.

Tizenöt puskalövés, tizenöt puskalövés ellen.

Közli: Dr. Seidel Pál.

(Folytatása.)

7) Somogyi G. Arról, hogy a növényeknek gyökereik, száraik, leveleik, virágaik vagy gyümölcseik vannak, vagy hogy

Ez fáj olyan nagyon; ezért nem tudott nyugodni.

Mig egyrészt elmult szerelmük édes képe tűnt fel előtte: addig sajnálni tudta azt a jószívű leányt, hogy Barkóczy Gusztii üres szavai képesek voltak meghódítani; hogy hinni tudott azoknak; hogy elkábul azoktól...

Barkóczy Gusztii egy üres fejű, élveket hajhászó semmiházi volt, kinek egyéb rossz tulajdonságai mellett még az a gonosz szokása is meg volt, hogy szép fiatal leányoknak szerelmet vallott; darabig udvarolt nekik, s mikor tele beszélte a fejüket, akkor megcsalta őket gonoszul... embertelenül; s ő e nem igen szép tulajdonságát még erénynek tartotta.

Őrült neki, midőn hódított, hanem azért barátai előtt elbeszélte azt is, midőn egyik másik tündérnél kikoszarztatott, kudarcot vallott;... ajtókat mutattak neki.

Roszn tulajdonságairól társaságokban beszéltek, hanem azért igen sok szép hölgy rajongott utána s a bolondulásig szerelmes volt bele.

Ezek közé tartozott Szidike is.

Mikor egy ilyen jellemért leszünk elfeledve; mikor egy semmiháziért hagy el bennünket, az a kit hévvel szeretünk; akkor nincsen okunk sajnálni semmit; de örülhetünk, hogy csalatkozunk.

Az ilyen nő nem boldogíthat; az ilyen nő csak életünket teheti keserűvé... azt mérgezhetsz meg.

Az a fiatal ember egy hét mulva elfelejtett mindent; sőt még Szidikének ka-

azok még tán eltérő sajtóságokkal is bírnak, nem tud Seidel Pál ur semmit.

7) Seidel P. Tudom én: mit akar ön uram e szavakkal mondani. Ön szeretné azt, ha természetrajzomban, a gyökerekről, levelekről, virágokról s gyümölcsekről egész kis értekezést írtam volna. Szívesen megírtam volna, ha nem falusi népiszkolák számára írtam volna ezen könyvemet. Ily helyeken is jó volna ezekről sokat beszélni; de az idő rövid, a dolog sok. — Az ilyen iskolákban alig lehet tíz lapnyi anyagot leírni a növénytanból. Ily szűk keretben lévén kénytelenek a növénytant tárgyalni; a gyökereket, száraikat, leveleket, virágok gyümölcseit elméletbe nincs időnk bocsátkozni. Különb is van ezekről gyermekeinknek több fogalmuk, mint sok fővárosi iskola magasabb osztályú növendékeinek mi — falusi népnevelők — a növénytant egészen más szempontokból vagyunk kénytelenek előadni, mint a mikép azt a berlini, bécsi vagy budapesti népiszkolák tanárainak kell tárgyalniok. Tnkintettel kell lennünk iskoláink speciális viszonyaira és czéljaira.

8) Somogyi G. Nem hagyhatjuk említés nélkül azt sem, hogy a kéz alatt levő könyvecské a mérges gombákat teljesen ignorálja.

8) Seidel P. A növénytan irásakor különös törekvésem az volt, hogy népiünk gyermekeit a növények hasznosságára és ártalmosságára figyelmeztessék. Annak egy harmadrésze csakis a gyógynövényekről és a mérges növényekről szólt. A gombákról is írtam. Sokat nem. Miért? Paedagogiai elv vezérelt. Melyik? A népek nevelőjének, a nemzetek apostolának, szent Pál apostolnak, azon elve: „nec nominetur in vobis.” Természetesen nem szigorúan betűszerint értelmezem e szavakat. Ő a társadalom mérge gombájáról írta; én a természet mérge gombájáról is tartom ezen elvet. A társadalom mérge gombájáról sokat tanítanak a medikusoknak és a theológusoknak; a népiszkolai gyermekeknek keveset. A természet mérge gombáiról való terjedelmes tanítást szinte hagyjuk csak a felsőbb iskoláknak. E tárgyakban könnyen megtörténhet a veszélyes, a halálos félreértés. „Nec nominetur in vobis!” Nem épen semmit, de csak keveset szóljunk ezekről. Én a mérges gombákról kis gyermekeinknek nem óhajtok hosszabb tanítást adni, mint a kis-katekizmus magyarázatakor Isten 6-ik parancsolatáról, — ilyféle szavakkal: „Sohase tégy olyant, mit kedves jó anyád előtt is szégyenlenél tenni.” Megérti ezt a gyermek! — A mérges gombákról is csak ilyenképen beszéljek kis gyermekeim előtt. E tekintetben elvem: *Keveset beszélj, de úgy, hogy a gyermek megértsen; de félre ne értsen. Őrd a gyermekeket; de úgy, hogy óvásod köpenye ne legyen annak halotti terítője.* A hosszas beszéd e tekintetben csak zavart és kárt okoz.

9) Somogyi G. Megrovandó az, hogy a csigolya nélküli állatok, mind egy pont alá vannak összeszerítva.

9) Seidel P. Nekem könnyű lett volna ezen állatokról sok fejezetet írni. Előtte

czér hangon írott levele sem volt képes megzavarni nyugalmát, mely levelet különben elég tapintatlan dolog volt Szidikétől akkor küldeni hozzá, midőn már végképen elmaradt házuktól, átadva helyét Barkóczy-nak, ki egyébként az ő elmaradása óta Szidikéknél mindennapos lett.

... Bánta is ő már!...

Szidike különben nem valami finom érzékről és női gyengédségről tett tanúságot levelében, a midőn azt adta tudtára, hogy elmaradhat tőle akár itéletnapig is.

De halljuk csak őt magát:

„Uram! Egy hét óta várom már, ... nem ugyan mintha óhajtanám jelenlétét, de sőt inkább azért, hogy megleckéztessenem zugligeti magaviseletéért. Hova gondolt ön, midőn engem szeretni kezdett?... Azt kell hinnem, hogy megtébolódott. — — — Ön csak egy ügyvéd (csak!), az is csak kezdő, a kinek igen sokat kell fillenteni, hogy néhány krajczárra szert tegyen, az én kezemért grófok és bárók versenyeznek; de én meglegszem Barkóczy Gusztival is, kinek egypár hét mulva menyasszonya leszek. Ő gazdag; önnek pedig az a rongyos ügyvédi diplomája annyi jövedelmet se hoz évenként, a mi nekem gombostűre lenne elég. Maradjon ön meg szerény igényei mellett; hiszen azt jól tudhatja, hogy én sohasem szerettem öszintén... igazán. Önnek sziv kell, a mely boldogítani tudja; nekem pedig szivem nincs, a melylyel boldogítani képes lennék. Ön ismerheti vágyaimat, a miket teljesíteni nem tudna soha s e vágyakról pedig nem mondok le az ön

álltak a bő terjedelmű természetrajzok. — Miért írtam röviden? Mert elveim követelték azt, hogy midőn népiszkolák számára írok: röviden kell írnom, s nem szabad az osztályozásokat fölöslegesen szaporítanom.

10) Somogyi G. Nem igazolható az, hogy a rovarok a rovarokkal nemcsak egy osztály rovata alatt tárgyalhatnának, hanem még össze is kevertetnek.

10) Seidel P. Igazolhatóan tartom azt, hogy a rovarok a ragadozókkal egy osztály rovata alatt tárgyalhatnának. — Nézetem mellett Magyarország majdnem minden természetrajzi írója védelmiül áll. Nemcsak a népiszkolai, hanem a középtanodai tankönyvek legnagyobb részében is egy osztály alá vannak sorolva a rovarok és egyéb ragadozó állatok. Az pedig nem alapos vád, mintha én a többi ragadozó állatot a rovarokkal összekevertem volna; mert én minden rovarrovó állat felől, pl. vakand, sün stb. megjegyeztem azt, hogy ezen állat a rovarokat pusztítja.

11) Somogyi G. Ha az emlősökre nézve elfogadtuk a tudományos osztályozást; nincs ok arra, hogy azt a madarakra nézve elvessük.

11) Seidel P. Én az emlősökre nézve sem követtem a magasabb iskolai felosztást, a madarak felőli előadásaimban még kevésbé követhettem azt. Pustai iskola? falusi iskola? nagyvárosi elemi iskola? középtanoda? tudományos egyetem? műegyetem stb. Ezek közt nagy a különbség! (Folyt. k.)

Uti jegyzetek

Német- és Franciaországából.

Közli: Klökner Gyula.

Junius 5.

A ki Stuttgartból Strassburgba megy, az úgy érzi magát, mint a ki a gőzfürdőből kijöve, egyenest a hideg tuss alá áll. Legalább aként hitte le Strassburg a még Stuttgartól elbajolt utast.

A komor, szűk utcák, az előre tolazkodó falak, a mult s a régmult században épült s elhanyagolt állapotban tartott házak, bármily érdeklél birjanak a műtörténészre, a keresztil-utazóra a legkedvezőtlenebb benyomást teszik. Sokat segít ezen az az irtózató büzi, mi a délutáni órákban, a nem alagsatornázott utcák régi házaiból kitödul.

Fővezetessége a világhírű Münster. Csinos még az újabb városrészben épült Broglie-tér, háttérben a színházzal, mit a németek 1870-ben egészen összelödztek s most újra felépítettek.

A Kléber-tér is meglehető. Ennek földisze az Algirban meggyilkolt Kléber francia tábornok ércszobra.

A délutáni órákban értünk Strassburgba, hol is a legajánlatosabb szállodába a „Maison rouge“-ba szállunk. Ez is, mint az egész város ódon, de tiszta s jó kiszolgálattal mellett mérsékelt árai vannak.

Lépteinket legelőször is a Münsternek irányoztuk. Csodaszép goth-építészeti remekmű. Az eredeti épület 1015-ben kez-

kedvéért akkor, midőn azokat egy Barkóczy fogja lábaim elé rakni; és örül, hogy oda rakhatja. Érti ön? — — — Egy Barkóczy! — — — Egyébiránt egy hét ótai távol maradásának kimondhatlanul örülök — s reményem, hogy érzelmeimet Gusztikám irányában e sorok által tudomásul veszi. — Azon reményben, hogy hét napi elmaradását kimenteni nem akarja és hogy látogatását itéletnapra akarja halasztani, maradok az ön reménytelenül szeretett ismerőse Szidike.

Mit gondolnak önök, mit tett Endre ezzel a levéllel?

Visszaküldte?

Szétépte?

Vagy bele dobta a kályha parazsa közé?...

Nem!

Avagy megmutogatta barátainak, ismerőseinek, hogy nevensenek rajta egy nagyot... egy jót?...

Ezt sem!

Vagy talán könyeket hullatott rá? elkeseredett és átkozódott?

Oh épen nem!

Azt tette vele a mire érdemes volt.

Oda adta egy novella írónak...

Mennyire tud hinni egy ifju ember a női ártatlanságban!... s mennyire tud csalódni egy nőben! a kinek hitt, a kit szeretett. — — S mi a jutalom ezért?...

Egy porig lesújtó gúnys mosoly!... Egy lenéző, s szivet megölő gúnys tekintet!...

No meg aztán az a levél... (Folytatása következik.)

detett meg s 1275-ben alig hogy befejeztetett, máris 1298-ban leégett. Ujra felépítették s ekkor kapta a határozott goth-építkezési irányt, melyben a főépület a hajó, a a chorusok Ervin, később a kölni Hiltz mesterek által 1439-ben befejeztettek.

A homlokzat (Steinbach Ervin műve, mit annak halálával (1318.) fia folytatott) csodaszép. A három portale számtalan faragvány-művei, a számtalan apró tornyocskák s ékítmények a legmegragadóbb képet nyújtanak a szemlélőnek. Belseje épolypozans, mint külseje. Óriási oszlopok tartják a magas csucsban emelt tetőzetet, míg a hosszú ablakokat a legszebb üvegfestmények díszítik. A 15. században épült szőszék; egy a keresztlő gyönyörű vészművei is kiemelendők. A csillagászati óra is felette érdekes. Alant egy glóbus a csillagok állását jelzi, háta megett az örökös kalendarium, mely a keltet mutatja. A negyed órákat egy angyal üti a harangra, míg vele szemben, egy másik angyal egy óráként lejárt homok-órát fordít meg. Az egész órákat a halál üti, s a negyedekben a gyermek, az ifju, a férfi s az aggastyány jönnek elő. Déli s éjjeli 12 órakor a kakas kukorékol s szavára az apostolok előjönnek s megteszik körjáratukat. Ez óramű egy a magamemében, 1842-ben Svilgué által készítettet. A 142 méter magas tornyáról nagyszerű kilátás nyílik az ódon városra, a Vogesekre s a schwarzwaldi hegyekre. Sajnos s valóban szégyen, hogy Németországban épügy Franciaországban is, a templomi látványosságokat pénzért mutogatják, velők az egyházak üzérkednek. Ha az egyházi kincstárt megakarod nézni, fizetsz 50 fillért; ha a torony erkélyére felmész, 1 markot; ha magasabbra, a csucsra akarsz menni, már 1 mark 50 fillért kell fizetned. Igy van ez az ulmi, a kölni domoknál; Párisban a Notre Dameon, a Madelainen, a Pautheonban stb. templomoknál is. A templom déli portájával szemben áll a püspök udvar, a későbbi császári kastély, most az akadémiai felolvasások színhelye. Diszes a protest. szent-Tamás templom (belépti-díj 50 fillér), hol Mórítz szász hercegnek gyönyörű márványból készített mansoleuma áll.

Strassburgnak lakossága bár német alattvalók, még inkább hajlanak a francia részre s a közlekedési nyelv is még inkább francia, mint német. Az idegeneket — mint mindenütt — hamar felismerik, s egy éltés tisztességesen öltözött egyén ajánlközött is kalauznak. Már sokáig együtt megyünk s jó ideig törette velem a francziát, míg végre, — valószínűleg nagyon idegenes kiejtéséről megismerve — megszólal: Sie sprechen villeicht besser deutsch, oder sind Sie sogar ein Deutscher? — Németek nem vagyunk, — mondom neki — de e nyelven a társalgás könnyebben esik.

Wir sind Ungarn! jegyzé meg erre Béla barátunk, ki magyar létünket mindenkor kitüntetni iparkodott. Magyarok! oh ez igen nemes fajzat. Sok borraalót kaptam tőlük, derék, kedves emberek. Én igen szerettem a magyarokat, az 50-és években magam is voltam 8 évig Budapesten a „Fejér hajó“ szállodában mint — Hausknecht. Mi persze örültünk a szerencsének — s távoztunk. E tisztes egyén, ki annyi borraalót kapott a magyaroktól, dacára hogy badeni születésű, igen elkeseredetten panaszkodott a Strassburgban uralgó német viszonyok felett. Az üzletek rémitő rosszul mennek, az adókat a német kormány még egyszer oly magasra csavarta, a közlekedés sem az, milyen a francziák alatt, mikor pénz volt bőven s az üzletemberek meggazdagodtak.

Másnap a reggeli vonattal ott hagyni szándékoztuk Strassburgot. Fel is keltünk, ki is kocszitunk a vasutra, hogy Párisig tour és retour kártyát vegyünk. De mily nagy volt meglepetésünk, midőn a pénztárnok kijelenté, hogy azt a központon, Strassburgban nem kapni, hanem menjenek vissza a badeni vaspálya utolsó előtti állomására Appenweierbe, (egy óra Strassburg előtt) a jegyek csakis ott kaphatók. Ez épen oly berendezés, mintha valaki Pestről Bécsbe tour és retour akarna utazni, annak Soroksáron kellene a jegyet váltani. Velem együtt többen s sorsban részesültek, mindenki azon reményben volt, hogy jegyét Strassburgban megkapja, s így mindegyiküknek vissza kellett utaznia Appenweierbe, ez által egy napot vesztve, s kénytelen még egy napot Strassburgba tölteni. Mi az időt az erődítvények megsemlélésével töltöttük s a megvált jegyekkel az nap este 6 1/2 órakor az Elsas-Lotharingiai, utána a franczia keleti pályán elindulánk, s másnap reggel 4 órakor vágyunk Mekkájába, Párisba — megérkezünk. (Folyt. köv.)

TANÜGY.

Hirdetmény.

A városi iskolaszék, mint tanhatóság részéről a városi iskolákat illetőleg közhírre tétetik:

I. A tankötelesek felvétele es beírása f. évi szeptember 1-től bezárólag 3-ikig d. e. 8—12 óra között fog eszközöltetni.

Es pedig:

1) A belvárosi leánytanoda négy osztályára, valamint a polgári (felsőbb) leányta-

noda I. II. és III. osztályára Janny József igazgató által.

2) A belvárosi fitanoda első osztályára Perényi Béla, második osztályára Rainiss Mátyás, harmadik osztályára Greizinger M. negyedik osztályára Göbel János György, vezénylő tanítók által.

3) A külvárosi iskolák minden osztályára az iskolák vezénylő tanítói által.

II. Az évi tandíj a külvárosi iskolákban 1 frt., a belvárosi elemi iskolákban 2 frt., a polgári iskolában 5 frt. fizetendő; idegenek részéről ezen tandíjak kétszerese fizetendő.

III. A polgári leánytanoda I. osztályába felvétetnek az elemi iskolák IV. osztályának jó bizonyítványait felmutató — ennek hiányában a megfelelő ismereteket felvételi vizsgával igazoló — leányok.

IV. A tek. városi közgyűlés végzése folytán a női kézimunkák oktatása az összes városi iskolákban berendeztetik, — minden külföldi nélkül.

V. A német nyelv rendszeres oktatása külföldi mellett a belvárosi fi- és leánytanodák helyiségeiben, az elemi iskola II. o. sikerrel végzett gyermekek számára, e célra különösen meghatalmazott tanítók által fog eszközöltetni. Az évi tandíj a jelentkezők számára fog arányosítani, de 10 frtnál több nem leendő.

A német nyelv osztályaira a gyermekek Janny József igazgató által külön bejelentendők. Megjegyeztetik, hogy a bejelentés az egész évi tanfolyam hallgatására és nyilvános vizsgáttalra kötelező.

VI. A francia nyelv oktatása a polgári leánytanoda tanítványai részére rendkívüli tantárgyként a jelentkezők számától függően, külön meghatározandó tandíj mellett fog berendeztetni.

VII. A rajzkutatás a belvárosi fi- és leánytanodák III. és IV. osztályaiban rendszeres tantárgyként külön díj fizetése nélkül.

VIII. Magánoktatásban részeseül gyermekek Janny József igazgató által bejelentendők és az év végével vizsgálat alá adandók.

IX. Az ipar- és ismétlő-iskolákba való beiratások szeptember hó első vasárnapján, a rendszeres előadások pedig ugyancsak szept. hó második vasárnapján kezdetnek meg.

Kelt Székesfejervárott, 1878. augusztus hó 21-én.

Az iskolaszék megbízásából:
Say Rudolf, Janny József,
 iskolaszéki elnök. igazgató.

Izr. orth. nyilvános realiskola Pápan.

Évtizedek óta égető kérdésül lebeg azon eszme, hogy oly zsidó középiskolák létesítsenek, melyekben valódi vallásosság kapcsolatban a rendszeres összeköttetésben a korszak-kivánság műveltséggel tanítsák, melyekben alkalom nyíljon az izr. ifjúságnak magát vallásos és hasznos hazafiá ki képezhetni, ma már az időnek elodázhatlan követelése.

Ezen szép és magas cél elérésére Pápan az 1878-9. tanév elején (szeptember hónap) egy izr. orth. nyilvános realitanoda nyitattik meg, mely a legelső bel- és külföldi realiskolák mintájára fog szerveztetni, s ezúttal azon tanítási módszert tűzi ki, mely korunk követeléseit tekintve vége az ifjúságot szigorú, vallásos és hazafias nevelésben részesíteni képes.

Tekintve az új intézettel alkalmazott tanárok kitünő voltát, valamint azt is, hogy az intézet igazgatása már is az izr. körökben híres dr. Breuer Salamon főrabbi ur kezében van letve, bizton remélhető, hogy az ezen intézethez kötött jogos remények minden tekintetben teljesülni s az egész hazai zsidóság részvétét kinyerve: a zsidóság vallásossága köznevelésének fejlesztésére áldásos hatást fog gyakorolni.

Vegyes.

Irodalom és művészet.

* „**Hasznos Mulattató**” 15-ik füzeté következő tartalommal jelent meg: „Az arhang, költemény, Pap Kálmántól. „Az álfejedelm, rege Hauff után, szabadon: Tordai. „A nagy temetés, költemény, Reviczky Gyulától. „A kik az egész földet bentarták, kalandos elbeszélés, írta: Könyves Tóth Kálmán. „Falusi élet, költemény, Városi Mihálytól. „A falusiak Budapesten, rajz, írta: Komjáthy Jenő. „Az angol költő sirja a Székelyföldön, K. Nagy Sándor. „A kakuk, költemény, németből Aranyosi. „A láthatlan világ, „Adomák. „Történelmi naptár, közli: Czani Gyula. Iunen onnan: Az izom ereje. Khinai névjegy. Mi az igazság. Az emberi tudomány. A boríték: Vegyes közlemények. Továbbá: rejtett szó, szótalány, tréfás kérdések, számfeladvány, megfejtések, megfejtők nevei, szerkesztő mondanivalók, hirdetések. A hasznos mulattató előfizetési ára egész évre 4 forint.

* „**A Lányok Lapja**” 16-ik füzeté következő érdekes tartalommal jelent meg: „Egy rut kis leány története,“ eredeti be-

szély, írta: B. Büttner Lina. „Alföldi kép,“ költ., Pap Kálmántól. „Kirándulás Boszniába,“ utirajz, K. T. K. -tól. „Kis Károly,“ költemény, Lehel Ossy Alberttől. „Az öt kis fogoly,“ Flórátlól. „Bosznia és Hercegovina,“ R-sz K-n-tól. „Adomák,“ Mindenféle. „Kérdések,“ Feleletek. „Szám-rejtvény, mondat feladvány, saktalány szerkesztői üzenetek. A Lányok Lapja előfizetési ára egész évre 4 forint.

Hireink.

— **A városi törvényhatósági bizottság** csütörtökön délelőtt Ullmann Miklós elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott. Az ülésnek egyetlen tárgya volt: a behívott s mozgósított katonák hátrahagyott szegénysorsu családainak segélyezése. A gyűlés elénk s a bizottság humanus érzületét kiténtető vita után — egy 14 tagú bizottságot küldött ki, hogy ez városrészek szerint gyűjtést eszközöljön a szegénysorsu katonák családai részére. E gyűjtés folytán pénzbeli adomány, gabna- és ruhanemű stb. elfogadtatik. Reméljük, hogy a gyűjtésnek fényes eredménye leendő. A gyűjtés után még a városi hatóság intézkedése a továbbiakra nézve fentartott; — mert mindenesetre hazafias kötelesség a szegény családok felsegélyezése akkor, midőn a családok a csatatéren vérzik. Mint értesültünk városunkban 150 körül lehet az ily segélyezendő családok száma.

— **A Fejérmegyei és Székesfejérvár városi történelmi s régészeti egyesület** alapító tagjai közé közelebb József főherceg özvegye és Rónay Jácint ur ő méltósága léptek 100—100 frt. alapítvánnyal. A derék törekvő egyesület ügye naponként gyarapodik, mi felett őszintén örvendünk.

— **Az 1879. évi országos kiállítás** végre hajtó bizottsága titkárául Csitári Kálmán helyett Braun Ignác ur neveztetett ki, ki is hivatalát f. hó 15-én át is vette.

— **A helybeli Jellachich-ezred** egészen mozgósított s az összes ezredhez tartozó katonaság — egy kedden jött távirat folytán — behívott. Az ezred, melyet felszerelve lesz azonnal a harcztérre szállítatik le, a már ott levő többi sereg kiegészítése végett. E mozgósítás folytán a megye s város intelligens ifjúságának túlnyomó többsége a harcztérre vitetik. Városunkban e miatt nagy izgatottság van, miután a behívott katonák nagy része családok ember.

— **Iskolai értesítés.** A helybeli hatósálynál reáliskolában a tanulók felvétele az 1878—79. tanévre augusztus hó 29-dikétől szeptember 3-dikáig tart. — A tanulók beírása d. e. 9—12 és d. u. 2—4 óra között az igazgatósági irodában (iskola-utca, reáliskola épület I. emelet) történik. Ugyanezen időben tartatnak a javító- és felvételi vizsgálatok is. — Kelt Székesfejérvárott 1878-ik évi augusztus hó 22-én. A realiskolai igazgatóság.

— **A fejérmegyei és Székesfejérvár városi történelmi s régészeti egyesület** választmányja Szögyény L. egy. elnök ur ő excellencia elnökele alatt e hó 22-én tartott ülést a megyeház kistermében. Elnök ur megnyitván az ülést, bemutatja József főherceg özvegye s Rónay Jácint ur leveleit, melyekben a tiszteleti tagságot elfogadva 100—100 frttal az egyesület tagjai közé léptek; a gyűlés a bejelentést örömdetes tudomásul vette s egyzersmind köszönő felirat illetve levél intézése elhatározatott. Ezután titkár s régiségtári őr jelentette az eddigi állapotokról, mely szerint a régiségtár újabb s pontosabb rendezés alatt áll; megemlíti, hogy ez év folyta alatt eddig 59 különféle tárgy és 152 érem adományoztatott; az egyleti könyvtár pedig 300 db. könyvvel szaporodott; végre jelzi, hogy a régiségtárt már eddig 50-nél többen látogattak. A választmány elhatározta, hogy a fejevári jövő évi országos kiállításban részt vesz, ezért az ez ügyben kiadott intézkedések eszközölésére König Mór elnökele alatt, báró Miske Imre, Gerlach Benjamin, Rozgonyi György, Juraszek Ferencz, Kuliffay Adolf, Tauscher Gyula, Diebálla Gy., Szász Károly s Hattyúfy Dezső tagokból álló bizottság küldetett ki. — Elhatározatott, hogy október hónap közgyűlés és felolvasás fog rendeztetni. Az egyleti titkár által bemutatott tervezet alapján az egyesület régiségtár támogatására a közönséghez felhívás fog intézteni. Uj tagokul egyhangulag megválasztottak: Viczenti Pál ur Igaróll és Haszlinger Sebestyén ur Kálozról.

— **Iskolai értesítés.** Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására adni, hogy a beiratások e hó 26-tól kezdve naponként d. e. 10—12-ig az iskola helyiségében (uri-utca, óvoda-ház) eszközölhetők. Az előadások szept. 2-án veszik kezdetüket. Kleindin Rudolf, leánytanoda tulajdonosa.

— **Az ercsii Eotvos-ünnepély** fényesen igérkezik. Hiába a kis Ercsi csak ki tesz magáért. Bizony tanulhatnánk mi is tőle, de a megyei nagy községek is okulhatnának élénk tevékenységén.

— **Ipartársulat.** „A székesfejérvári czipész ipar-társulat“ alapszabályai a belügy-minisztérium által a törvényes bemutatási záradékkal ellátottak.

— **A két nevezetes római éremről** írt s illusztrációval is ellátott közlemény, igen

csinos kiállításban, bővebb tartalommal külön füzetben is megjelent. A jeles értekezés szerzője a hazai történelem s régészet kitünő bajnoka Pauer János püspök ur.

— **Kereskedő ifjak köre.** A kereskedő ifjúság köréből vagy negyvenen gyűltek össze múlt héten a „Sas“ szállodában, hogy egy ifjúsági kör alakítása felől értekezzenek. Részünkről, csak helyeselhetjük az ez ügyben megindult mozgalmat és kívánjuk, hogy minél többen csatlakozzanak a kezdők mellé. Azt hiszik sokan a fiatalok közül, hogy nekik még nem lehet tenni a közügyért. — Pedig ez nem így van. Bajaink fő oka tespedt társadalmi viszonyainkban keresendő; és csak egy tudnak lendíteni a társadalom ügyén, ha mindnyájan összefogunk és minél inkább egyesülünk. A kereskedő ifjúság az által, hogy egy társas kört alakít, az egyesülés eszméjének tesz szolgálatot — regenerálni segíti a magyar társadalmat.

— **Hymen.** Kovách Lajos állami mérnök ur eljegyzé magának városunk hölgy-koszorúja egyik díszét, a bájós és kellemős Brunckala Ida kisasszonyt. Áldást kívánunk a köteendő frigyre!

— **A székesfejérvári „tővárosi olvasó-kör“** rendez évi közgyűlését szent István napján tartotta meg. Az ülést Rozgonyi György egyleti elnök nyitotta meg. Az elnöki megnyitó beszéd után az igazgatói, pénztárnoki s könyvtárnoki részletes jelentések olvastattak fel, melyek szerint az egyesület helyzete igen kedvező. Ezután Rozgonyi György elnök saját és az összes tisztikar s választmány nevében lemond. Pribék Antal indítványára a lemondott tisztikar buzgó munkálkodásáért köszönet szavaztatik. Ezután választási elnökül: Pribék Antal, jegyzőül: Hattyúfy Dezső megválasztatván, a választási actus megkezdődött, melynek eredménye a következő: megválasztottak elnökül: Rozgonyi György; igazgatók: Markus Antal, Csapó Dániel; jegyzők: Kenessey Gyula, Kukorely Károly; ügyvédül: Baditz István, könyvtárnok s pénztárnokul e két állás egyesítésével Csapó Odón. Választmányi tagokul megválasztottak: Hattyúfy Dezső, Balog Lukács, Tattay Imre, Bogyai Gyula, Dörömbözy Ferencz, Boross Mihály, Anvander Sándor, Fekete Pál, Eder József, Balog Ferencz, Modrovich Ignác, Gyurkovits L. — A választmány magát 12 taggal fogja kiegészíteni. Számvizsgálókul megválasztottak: Balog Ferencz, Fekete Pál, Pribék Antal, Fischer Ferencz.

— **Kérem megynék s városunk hölgyeinek.** Múlt évben alig jelent meg lapunknak valamely száma, mely lelkes honleányok névsorát ne hozta volna, a kik a török sebesültek számára tépést és kötőket küldtek hozzánk. Arra is emlékeznek talán olvasóink, hogy az utolsó küldeményre azt mondtuk: „elteszszük magunknak.“ Ime jóslatunk be teljesedett, magunknak is szükségünk van tépésre, főnk ott vérzenek a vad Bosznia hegyei közt. Meg vagyunk győződve, hogy azon honleányok, kik egy idegen, de velünk rokon nemzet sebesülteikért rokonszenvet tudtak érezni: azok saját testvéreikéik még nagyobb áldozatra készek. Szerkesztőségünk is elfogad ilyen küldeményeket; de lehet egyenesen Budapestre küldeni a „Magyar Híradó“ szerkesztőjéhez váci-utca 13. sz. Lipóty egyik számában felhívást intéztünk megynék és városunk fiatalok, hogy gyűjtse nek a behívottak itthon maradt családjai számára. A városi hatóság megindult; de a megye tesped, mintha siket volna. Kérem önöket honom leányai! pirítsák meg a hidegkeblű férfiakat.

— **Városunkban élénk mozgalom van.** A behívott honvédek nagy számmal jönnek naponként, egy részük már fel is van öltöztetve. Nagy csapás ezek behívása az egyes családokra, miután nagy részük családtagja. Öszintén óhajtuk mielőbbi szerencsés visszajöttüket.

— **A székesfejérvári „tővárosi olvasó-kör“** haladásáról a közgyűlési jelentések legszébb tanubizonyosságot tettek. Legtanulságosabb volt az igen ügyesen összeállított könyvtárnoki jelentés. E szerint a könyvtár a múlt évhez képest minden tekintetben nagy haladást tett. Ugyanis a múlt évben volt 671 munka 1298 kötet, ez évben van 812 munka 1542 kötet; e szerint az ideai gyarapodás 141 munka 244 kötet; melyből 21 munka 26 kötet adomány folytán, a többi vételár utján szaporodott. Az olvasó közönség száma is szaporodást mutat, mert míg a múlt évben a könyvtári kiadási könyvben 1664 olvasó volt, addig már a jelen évben 2500 olvasó volt bejegyezve. Ez örömdetes haladás s méltán örülni lehet a könyvtár ily szép gyarapodása felett, ugy a felett is, hogy a közönség oly nagy mérvben veszi azt igénybe.

— **A szerdán esti 10 órai vonattal** vittek fel Budapestre városunkon keresztül 700 sebesültet a boszniai harcztérről. Itt nem időzött a vonat soká, hanem gyorsan sietett Budára. Szomorú szállítmány, melyből egy erélyes politika megövtá volna nemzetünket.

— **Időjárásunk váltakozó,** még eddig meleg idő volt, szerdán délután s este már oly hideg lett, hogy a nagy kaput is szükségessé vált; az ősz csak nem akar az idén ily korán beállni, hiszen nyarunk is alig volt.

— **A mi régészeti s történelmi-egy-letünk is kezd most már mozogni.** Októberben felolvasást is tart. A felolvasás érdekében különben jövőre majd részletesebben szólunk.

— **A Boszniából szállinkozó hírek** nem csinálnak semmi jó hatást, hiába, a nemzet-ellenes politika számára nem lehet prozelitákat szerezni. A győzelmű hírek eljutnak városunkba is, azonban, hiába jön az a távirat, nem csinál hozzá senki vig arcot; csak elhullott, elvérzett rokonainkat és gyermekeinket sajnáljuk és siratjuk. Hogy miért vértettek el, arra mi nem tudunk választ adni s csak annyit tudunk, hogy nem a haza jölteért.

— **Lovasbényben 3900 frtnyi** összeget osztott szét gr. Cziráky Jánosné, mely összeghez 500—500 frttal járult a székesfejérvári izr. hitközség, Springer b. (Bécsből) és Prifach kanonok. — Ugyanott tűzoltó egyesület alakult, melynek élén Cziráky Béla gróf áll.

— **Dr. Czobor Béla** a pesti nemz. muzeum régiségára segédőre, városunk szülötte igen érdekes felolvasást tartott a néptanítóknak Budapesten s a régészet ügyét melegen ajánlotta figyelmükbe.

— **A megyénél még eddig mi tevékenység** sincs a mozgósított katonák szegény családjai érdekében; bizony pedig ez megérdemelné, hogy egy kicsit mozogjon a megyei hatóság is. Ha már humanitációs szempontból kellene e téren okvetlen tenni valamit. Különbön reméljük, hogy nem fogja szegényben hagyni magát a hatóság, hanem rövid időn valamit csak tesz.

— **A mozgósítás folytán** nagy zavarok vannak a helybeli hatóságok körében, mert több tisztviselő szöllítettott fegyverbe, kiknek helyét most helyettesekkel kell betölteni.

— **A néptanítók** közelebb pesti congressusa egyik gyűlésén Vasady Balog L. néptanítói kamarák felállítását indítványozta, hogy azon hivatalos közegek befolyása ez által megóvassék, kik erre nem illekednek. Az ügyvédek s iparosok a kamarától irtoznak s futni szeretnének, V. B. L. urnak meg uglátszik e középkeri intézmény nagyon tetszik; de meg bänná pedig, ha ugy véletlenül felállítanák.

— **Mikor mindenki** csak is a háborúról és occupációról beszél, akkor a csatatérképeket is érdeklél szemlélik s a hadtestek egyes mozdulatait is figyelemmel kísérik. Klokner Péter könyvkereskedésében gazdag választékban kaphatók az ily kártyák, azért is az érdeklődőket oda utasítjuk.

† **Halálozás.** Harmath Károly fejérmegyei tabajdi születésű, 52 éves, r. kath. nős, négy gyermek atyja, volt 1848—49-ik honvéd főhadnagy, miután neje egy zsidóval hitlenül elhagyta és azzal idegen helyre költözött, ő is elhagyta Tabajt községet és a fővárosban telepedett le, hol több éven át a pestmegyei árvaszéknél, legutóbb pedig a pest-kiskunmegyei közigazgatási irodában egy forintnyi napidíj mellett tengődött, de tegnap este 8 órakor betegsége rosszabbra fordulván, lakásáról a nagy kereszt-utcazi 25-ik számú házból kocsin bevitetett a Rókus-kórházba, a hol fél óra mulva, midőn az ápolónő őt levették tőle akarta, a közben annak karjai közt halt el. Igy végébe pályafutását az egykor jómódu földbirtokos, a ki szülőföldén hintón járt-kelt, de a kit a sors csapása végképen tönkre tett.

— **Tűz eset.** Vaalon közelebb tűz ütött ki, mely több házat hamvasztott el. A kár nagy.

— **Eltipratás.** Szent István napján egy helybeli szegénysorsu asszonyt, Bayner Jánosné, tipratott el egy ügyetlen kocsis. Az asszony lábán megsérült azonban nem életveszélyesen.

— **A hazai történelemnek nagy halottja** van, Horváth Mihály a nagynevű történevez elhunyt Karlsbadban. Hült teteimi Budapestre szállították s tetétek örök nyugalomra. Hogy ki volt Horváth Mihály s mit veszítettünk halálával, azt minden magyar érzi és tudja.

— **Szerajevót, Bosznia fővárosát** aug. hó 18-án az osztrák csapatok véres mondatni iszonyu harc után elfoglalták. Az egész Bosznia sem érdemli meg ama borzasztó magyar vért, melyet könnyelműen reá pazaroltak. — E hó 18-tól fogva Szerajevó ormán a birodalmi lobogó leng.

— **Ujabb mozgósítás.** Ujabbban mozgósítottak a következő hadcsapatok, ugymint: a 33-dik Kussevich-ezred, a 24-ik Parmezred, a 6-ik Coronini-ezred, továbbá a 61. és 26-ik gyalog dandárok, az 5-dik tüzérezred egy divisiója, 20 tábóri kórház, 4 lovasdandár, 1 eskadron szekeres, a 31. és 13-ik csapatdivisió, a 32-ik tartalék-ezred, a 11-dik huszár-ezred, az 5-dik ezred első (pesti) és második (kassai) szakasza, továbbá 4 vadász-zászlóalj.

— **Pestmegye alispánja** erélyesen kelt ki a belügyminiszter azon rendelete ellen, melyben előfogatok kirendelésére lett utasítva. A rendeletet nemcsak végre nem hajtá, de még az ellen erélyes hangon a belügy-miniszterhez felírt.

— Adományozás. A király 300 frtot adományozott Somogy-Endréd tüzkarosult lakosai segélyezésére.

— Zavarok Muszkaországban. Az egész tojniczkai kerületet előzönlötte a forradalom. A falvakban fegyveres parasztek kergették el a hrtorisokat. Verholyszje falvába egy század lovaság vonult be Alexandrowszka városából a zavargások elnyomására. — A dühös lázadók az egész lovas-századot az utolsó emberig felkoncizolták, úgy, hogy az eseményről jelentést sem tehettek a parancsnokságnak. — Ott már előbb egy, a helyszíne kiküldött bizottságot szurkáltak le. Kiewből Tojniczkába és környékére 10,000 főnyi lakosság indult el.

— Budapesten a szűkebb körű követelések a bel- és Terézvárosban e hó 22-én

volt. Megválasztott a belvárosban Királyi Pál egyes. ellenzéki; a Terézvárosban Thaly Kálmán szelsőbali. A kormány tehát a fővárosban két kerületet veszített.

— Enyingen e hó 22-én tartott szűkebb körű képviselőválasztáson Csapó Kálmán ellenzéki választott meg Pap Gábor volt képviselő ellen.

— Szerajevo ostrománál a szegedi gyalog-ezred ment elő s a borzasztó utcái harczban ök rohantak a városba s ott két Krupp-ágyut elfoglaltak.

— Jovanovics hadteste, melyhez a Jel-lachich-ezred van beosztva Mostárból Stolac felé ment, hol erős csatában a felkelőket szétverte.

— A tizedelésről szóló hír — hivatalosan végképen megezáfoltatott.

— Egy nemes emberbarát. Born Gyula a Berlin-stettini államvaspálya igazgatója a behívott magyar katonák családjai felségelésére 100 forintot adott azon kijelentéssel, hogy míg a magyar tartalékosok haza nem bocsátatnak, ugyan e célra havonként 100 frtot fog adományozni. Ki lép nyomába?

— Üssenek a körműkre. Orsováról írják, hogy ott a 86-dik honvéd-zászlóalj gyakorlatot tartott s az átelleni Tihia nevű szerb faluból két lövést tettek a honvédekre. Az egyik golyó egy őrmester füle mellett füttyült el, a másik a front előtt a földre esett. Az ily átlövések nem tartoznak Orsován a ritkaságok közé, úgy, hogy a parton sétálók élete sohasem biztos a szerb golyóktól. Meddig türi még az oroszán, hogy az egerék paczkáznak rajta?

— Törökország és Montenegro közt ujra elkezdődtek az ellenségeskedések. Aug. 20-ika óta csaták folynak Podgoricza mellett.

Gabona-ár augusztus 21-én.

100 kilogramm	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	9 20	8 70	8 40			
Kétszeres	7 50	7 40	7 20			
Rozs	6 20	6 10	6 —			
Arpa	6 50	5 80	5 50			
Zab	5 20	4 80	4 60			
Kukoricza	6 20	6 10	6 —			

Felelős szerkesztő: Boross Mihály.

H I R D E T É S E K.

OLCSÓSÁGOK!

Deákknak

a tanév kezdetén mesés áron ajánltatnak:

- 1 igen jó legnagyobb matracz (Seegras) 4 frt. — kr.
- 1 legjobb minőségű lószőr matracz 10 frt. — kr.
- 1 kisebb creton-paplan — frt. 80 kr.
- 1 legnagyobb creton-paplan 1 frt. 50 kr.
- 6 db. fehér zsebkendő (szegett) — frt. 30 kr.
- 1 db. 5 rőf nagyságu Plaid uraknak 4 frt. — kr.
- 1 db. legjobb minőségű Plaid 5 frt. — kr.

Kaphatók:

Lustig Manónál

Székesfejérvárott, a takarékpénztár épületében.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Strauber Zsigmond
 sas-utcai
 könyvkötészetében
EGY TANULÓ
 kedvező feltételek mellett
 azonnal felvétetik.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Egy jól kijavított s ujon hurozott
 6 1/2 octávás
zongora
 eladó.
SZALAY GYULA,
 orgona- és zongora-készítőnél.
 Fazekas-utca 3. szám.

Gőzmalom-bérbeadás.
 Csákvár mezővárosban, 3 pár őrlőkőre berendezett urasági gőzmalom, 1878. é. októb. 1-től több évre bérbeadandó. Vállalkozni kívánók 1878. évi szept. 25-ig jelentkezzenek Csákváron, az uradalmi jószág-felügyelőség-nél, hol a feltételek iránt tudomást szerezhetnek.

Minden nagyságu
KÁDÁRFA
 nemkülönbén
 jókarban levő használt üres
hordók
 különféle nagyságban kaphatók:
Felner Sámuel és fiainál.
 (A színház átellenében.)

Vásártéren, 13-ik szám alatt levő
vendéglő
 11 szobával, 2 konyha, 2 pincze, felszerrel, 52 lóra istállóval és kerttel, szabad kézből eladó.
 Értekezhetni a háztulajdonossal.

Árlejtési hirdetés.
 Alulírt, mint hatósági megbízott, ezenel közhírré teszem, miszerint a helybeli nádor-utczában építettni rendelt alagsatornának a Szabady-féle háztúl a püspöki-épület előtti térig terjedő hálózata árlejtés útján építési vállalatba levén adandó — ezen vállalati jogügylet létrehozása tekintetéből f. 1878. évi augusztus hó 26-án a városház gyűléstermében reggeli 9 órakor nyilvános árlejtés fog tartatni; s egyszersmind felhívom mindazokat, kik jelzett építkezésre vállalkozni óhajtanak, hogy jelzett időben és helyen személyesen megjelenve az árlejtést fogantató küldöttség előtt engedményes ígéreteken kellő bánatpénz letétele mellett tegyék meg, az építési feltételek és tervek betekintése végett pedig naponta a hivatalos órákban és városházi hivatalhelyiségben hozzám forduljanak.
 Tájékozássul megjegyzetetik, mikép a hálózat-építési költségei földmunkával együtt 2279 frt. 37 krra számítvák s bánatpénzül ezen kikiáltási összegnek 10% teendő le.
 Székesfejérvárott, 1878. évi aug. 21.
Szepelt Nándor,
 gazd. tanácsos.

A bekövetkező oskola idő alkalmával tudatom azon tisztelt szülőkkel, kik óhajtanának gyermekeik számára tisztességes szállást teljes ellátással jutányos áron szerezni; miszerint nálam kaszárnya-utca 10-ik szám alatt több kosztos tanuló felfogadtatik.

Iskolai jelentés.
 A székesfejérvári kereskedelmi közép-tanodában az új tanév szeptember 1-jén veszi kezdetét. A beiratások augusztus 27-től fogva esz-közöltetnek. Az iskola helyiségei jelenleg: iskola-utca 2-ik szám emeleten.
 Értesítővel és bővebb tudósítással szivesen szolgál
 az igazgatóság g.

Üzlet-megnyitás.
 Van szerencsém a nagyérd. közönség és mélyen tisztelt üzletbarátim becses tudomására hozni, miszerint évek óta fennálló fűszer-, élelmiczikk-, ásványviz- és mag-üzletemet **Budapestről, Veszprém megye Vár-Palota** mezővárosába helyeztem át s azt ezen váltótörvényszéki legbejegyzett cím alatt:
Bárd Ottó
 fogom vezetni.
 Igyekezetem folyton oda fog irányulni, hogy üzletemnek jó hírnevet alapítsak s üzleti barátim bizalmának minden tekintetben megfelelek.
 Olaszország, úgy a kikötő városok első czegeivel való összeköttetésem folytán azon kellemes helyzetben vagyok, miszerint a legjutányosabb árakat jegyezhetem. — Elvem az áruk kitűnő minősége, pontos kiszolgáltatás és olcsóra szabott árak által nagy forgalmat és kelendőséget előidézni, s tisztelt megbízóm már az első megbízás alkalmával, melylyel netalán megtisztelnének, bebizonyítva fogják látni fentemlített üzleti elvem szigorú betartását.
 Ezek után magamat a n. é. közönség becses bizalmába ajánlvá, vagyok Vár-Palota, 1878. évi augusztus hó 1-én mély tisztelettel
Bárd Ottó.